www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 1, 2023

KORXONA BOSHQARUVIDA FIRKLASH DIZAYNING AHAMIYATI

Usmonova Maftuna Shuxratovna

Buxoro Davlat Universiteti Iqtisodiyot va turizm fakulteti 2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada fikrlash dizayni kelib chiqishi,qo`llanishi va korxonadagi ahamiyati haqida qisqacha ma`lumot berib o`tilgan. Globallashuv sharoitida korxonaning rivojlanishi va uning yuqori foydaga erishishida yangicha fikrlash va buni firma faoliyatiga kiritish talabi, shart-sharoitlari va erishiladigan yutuqlari tahlil qilingan. Fikrlash dizayni - doimo birinchi o'ringa foydalanuvchi so'rovlarini qo'yadi va faqat shundan keyingina texnik amalga oshirish imkoniyatlari va iqtisodiy imkoniyatlarga e'tibor qaratiladi.

Kalit so`zlar: firklash dizayni,biznes, korporativ dizayn, korxona, menejer , marketing,diyazn menejmenti,zamonaviy texnologiyalar, grafik dizayn

Abstract: This article provides brief information about the origin, application and importance of design thinking in the enterprise. In the conditions of globalization, the development of the enterprise and its achievement of high profits, the demand for new thinking and its inclusion in the company's activities, conditions and achievements are analyzed. Design thinking - always puts user requests first, and only then focuses on technical feasibility and economic feasibility.

Key words: design thinking, business, corporate design, enterprise, manager, marketing, design management, modern technologies, graphic design

Shavkat Mirziyoyev: "Tadbirkorlikni jadal va yanada keng rivojlantirish uchun barcha sharoitlarni yaratish – eng muhim vazifamizdir".[1] Fikrlash dizayni g'oyasi birinchi marta 1969 yilda “The Sciences of the Artificial” (“Sun'iylik haqida fan”) kitobi muallifi Gerbert Simon tomonidan shakllantirilgan. Keyinchalik bu g'oya Stenford universiteti olimlari tomonidan rivojlantirilib, fikrlash dizayni g'oyasini ilgari suruvchi Stenford dizayn institutiga va d.schoolga asos solindi.

Fikrlash dizayni (inglizchadan. “Design thinking”) - bu foydalanuvchilar manfaatlariga mos keladigan murakkab muammolar yechimlarini topishga yordam beradigan uslub. Ushbu uslub antropotsentrizm tamoyiliga asoslanadi, unga ko'ra har qanday tadqiqot va ishning maqsadi korxona, rahbar, loyiha menejerlari va byurokratik tuzilmalar emas, balki shaxsning manfaatlaridir.

Fikrlash dizayni - doimo birinchi o'ringa foydalanuvchi so'rovlarini qo'yadi va faqat shundan keyingina texnik amalga oshirish imkoniyatlari va iqtisodiy imkoniyatlarga e'tibor qaratiladi. Dizayn menejmenti biznes maqsadlariga erishish, mahsulot va xizmatlarni yaratish, mijozlarni jalb qilish va marketing sa'y-harakatlarini qo'llab-quvvatlash uchun biznes dizayn jihatlarini qanday o'z ichiga olishini tavsiflaydi. Dizayn menejmenti korxonalar uchun zarur bo'lib, sanoat va dizayn intizomiga qarab ishlaydi. Shuningdek, u turli martaba imkoniyatlari, o'sish va raqobatbardosh ish haqini taklif qiladi. Dizayn menejmenti har qanday dizayn intizomini, jumladan grafik dizayn, muhandislik, arxitektura, to'qimachilik va modani o'z ichiga oladi. Dizayn boshqaruvi odatda turli darajalarda ishlaydi. Kattaroq tashkilotlarda bu butun jamoani jalb qilishi mumkin.

Dizayn menejerining odatiy vazifalari:

[1] https://uzreport.news/politics/shavkat-mirziyoyev-tadbirkorlikni-jadal-va-yanada-keng-rivojlantirish-uchun-barcha-sharoit

www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 1, 2023

- Mijoz yoki kompaniya ehtiyojlariga asoslangan dizayn qisqachasini yaratish.
- Dizaynlar zarur standartlar, talablar va o`ziga xos xususiyatlarga mos kelishini ta'minlash.
- Dizayn byudjetlarini belgilash va boshqarishda yordam berish.
- Dizayn boshqaruvi jamoasini o'qitish va qo'llab-quvvatlash.
- Biznes maqsadlariga erishish uchun jamoalar bo'ylab ishlash.
- Dizaynerlarni boshqarish va ularning malakasini qondirish uchun mas'uliyatni belgilash.
- Dizaynlarni ko'rib chiqish va o'zgartirishni talab qilish

Dizayn menejmenti juda muhim, chunki korxonalar o'z raqobatchilaridan ajralib turish va taklif va brendingdan ajralib turish uchun dizayn elementlaridan foydalanishlari mumkin. Uning foydaliligi biznesning deyarli barcha jabhalarida, ya'ni mahsulotni ishlab chiqish va ishga tushirishdan tortib to operatsiyalarga qadar qo'llaniladi. Dizayn boshqaruvini o'z ichiga olgan korxonalar o'z mahsulotlarini, biznes amaliyotlarini va brendini mijoz bilan bog'langan yagona xabar ostida bog'lashlari mumkin.

Dizayn boshqaruvi quyidagi muammolarni yechadi:

- Mijozlar bilan munosabatlarni va sodiqlikni yaxshilash;
- Ichki jarayonlarni soddalashtirish;
- Byudjetlar va vaqt jadvallarini qondirish paytida sotishni oshirish.

Umuman olganda, dizaynni boshqarish bo'yicha mutaxassis quyidagi ko'nikmalarni namoyish qilishi kerak:

- ✓ Tafsilotlarga e'tiborli bo`lish
- ✓ Ijodkorlik
- ✓ Tanqidiy fikrlash
- ✓ Tegishli muhitda dizayn ko'nikmalari
- ✓ Yetakchilik
- ✓ Tinglash
- ✓ Muammoni hal qilish
- ✓ Loyihalar boshqaruvi
- ✓ Jamoaviy ish va hamkorlik

Dizayn maqsadlaridan biri ko'p jihatdan korxona manfaatlarini ta'minlash va mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishdir. Bugungi kunda yirik kompaniyalar asosan ishlab chiqarish, marketing va sotishda shunga o'xshash darajaga erishganligi sababli, ular keyingi bosqichda raqobatlashadilar. Asosiy e'tibor dizaynga qaratilgan. Dizaynning xususiyatlari dizaynerdan tadqiqotni foydalanuvchidan boshlashdan tashqari, mahsulot funktsiyasini, shaklini va mavjud ishlab chiqarish texnologiyasini tahlil qilish va sintez qilish va keraksiz funktsiyani bartaraf etish uchun funktsiyalar o'rtasidagi munosabatlarni o'rganishni talab qiladi,zarur funktsiyalarni kuchaytirish va unga mos mahsulot shaklini berish, shu bilan mahsulot samaradorligini oshirish, shuningdek, mahsulotning estetik qiymatini oshirish. Aytish mumkinki, barcha kompaniyalarning dizayni qo'shilgan qiymatning samarali vositasidir. Dizayn darajasi mahsulotning qiymatini katta darajada aniqlaydi.

Korxonani loyihalash tizimiga ega bo'lish mahsulot va xizmatlarning umumiy sifatini yaxshilashga yordam beradi. Dizayn guruhlari uchun eng yaxshi tajribalar tuzilgan shaklda

www.wordlyknowledge.uz Volume: 2, Issue: 1, 2023

mavjud bo'lganda, xatolardan qochish va yaxshiroq echimlarni yaratish osonroq bo'ladi. Shuni ham ta'kidlash kerakki, korxonani loyihalash tizimini yaratish marketing, mahsulotni ishlab chiqish, muhandislik va ijtimoiy media boshqaruvi kabi turli jamoalarning ma'lumotlarini o'z ichiga oladi. Bu barcha asosiy jamoalar va bo'limlarning tashvishlari hisobga olinadigan eng yaxshi ko'rsatmalar to'plamiga ega bo'lishga yordam beradi. Shu sababli, korporativ dizayn tizimiga rioya qilish nafaqat foydalanuvchi interfeysini, balki mahsulotlarning funksionalligini ham yaxshilaydi. Eng yaxshi amaliyotlar va vaqt o'tishi bilan rivojlanib boruvchi dizayn uslubi bo'yicha qo'llanma mavjud bo'lsa, xatolardan qochish oson bo'ladi.

Tizim tez-tez yangilanib turadiganligi sababli, dizaynerlar o'zlarining yangi bilimlarini tizimning bir qismiga aylantirishlarini ta'minlaydilar. Bundan tashqari, dizayn tizimining mavjudligi loyihalarga sarflangan vaqtni tejaydi va shu bilan dizayn loyihalarini kengaytirishga yordam beradi. Zamonaviy texnologik tashkilotlar raqobatbardosh bozorda qolish uchun doimiy ravishda innovatsiyalar va yangi loyihalarni boshlashlari kerak. Bu yerda barcha vazifalar va ish jarayonlarini kuzatib borish qiyin bo'lishi mumkin. Boshqa barcha afzalliklar bilan bir qatorda, korporativ dizayn tizimi ham loyihalarni samarali boshqarishda yordam beradi. Barcha dizayn loyihalari uchun standart ish jarayoni mavjud bo'lsa, u dizaynerlar va ishlab chiquvchilarga har qanday loyihaning borishini osongina baholashga va uning holatini tezda tushunishga yordam beradi. Bu, shuningdek, turli jamoalar o'rtasidagi aloqa muammolarini hal qilishda yordam beradi, chunki jarayon hammaga ma'lum.

Xulosa qilib aytganda, dizayn fikrlash - bu takrorlanuvchi jarayon bo'lib, u dizaynerlarga va foydalanuvchilarga xizmat ko'rsatish uchun eng yaxshi yechimlarni topishga yordam beradi. Bu ketma-ket jarayon emas, siz eng yaxshi yechim topmaguningizcha bosqichlarni takrorlashingiz mumkin. Dizayn boshqaruvi korxona faoliyatining barcha jabhalarini o'z ichiga oladi. Mavjud tajriba va nazariyalar har doim nisbiydir. Umuman olganda, ajoyib kompaniyalar o'zlariga ega dizaynni boshqarish standartlari. Ushbu standartlar va tamoyillarning ba'zilari umumiydir,ba'zilari individuallikning organik ijodidir. Bu bu erda va hozir qo'llaniladi va ehtimol keyin va qayerda qo'llanilmaydi. Shuning uchun, yakuniy maqsadni loyihalash uchun muvaffaqiyatga erishish uchun kompaniyaning o'zini tashkil etish asosiy ekanligini aytish kerak o'ziga xos xususiyatlarga asoslangan standartlar va tamoyillar.

ADABIYOTLAR RO`YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning mamlakatimiz tadbirkorlari bilan ochiq muloqot//2021-yil 21-avgust
2. Menejment:O.C.Qahorov -Buxoro : “Sadriddin Salim Buxoriy” Durdona nashriyoti,2019-yil , 228b
3. Dizayn fikrlash kitobi: jamoalar, mahsulotlar, xizmatlar, biznes va ekotizimlarning raqamli o'zgarishi: Maykl Lyurik, Patrik Link, Larri Leyfer-2018-yil,400-b
4. Dilekзi, A., & Karatay, H. (2023). The effects of the 21st century skills curriculum on the development of students’ creative thinking skills. *Thinking skills and creativity*, *47*, 101229.
5. Junaydulloyevich, A. A., & Abdullaevna, K. Z. (2021). Features of application of digital economy in business. *Вестник науки и образования*, (9-3 (112)), 29-31.